

**ФОП Бобрик
Марія Євгенівна**

Сертифікат серії

АР № 003559

ДТП 02/18-2018

Замовник: *Ужгородська міська рада*

ДЕТАЛЬНИЙ ПЛАН ТЕРИТОРІЇ

обмеженої вулицями Капушанською, Степана Добоша, Юлії
Жемайте, Швабською, Площею Кирила і Мефодія та
проспектом Свободи в м. Ужгород

Том 4

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

Розробник
Марія Євгенівна

ФОП Бобрик

Головний архітектор
проекту

М.Є.Бобрик

Ужгород-2019

Підтвердження ГАП про відповідність чинним нормам, правилам та стандартам Стратегічна екологічна оцінка проекту **«Детального плану території кварталу обмеженої вулицями Капушанською, Степана Добоша, Юлії Жемайте, Швабською, Площею Кирила і Мефодія та проспектом Свободи в м. Ужгород»** виконана відповідно з вимогами Конституції України, Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності", інших нормативно-правових актів з питань використання території, з діючими нормами, правилами, інструкціями, державними та галузевими стандартами.

Головний архітектор проекту:

Добрик М.Е.

ЗМІСТ

Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування;

Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

Розділ 3. Характеристику стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування;

Розділ 6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків;

Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування;

Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки);

Розділ 9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;

Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності);

Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру інформації

Розділ 1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Екологічна складова розвитку, на сучасному етапі, включається у всі сфери діяльності людства. Сучасне суспільство підходить до тієї межі, коли екологічне питання піднімається та набуває пріоритетного розгляду в різних аспектах сучасної людини. Концепція екологічної діяльності людини дістає більшого значення не тільки в регіональній, національній та в міжнародній політиці, а особливо прискіпливо екологічні проблеми розглядаються та розробляється велика кількість законів, угод та домовленостей в міжнародній площині. Це питання розглядається в розрізі економічного, соціального, політичного та у питанні здоров'я населення, а також потребує збалансованого розвитку всіх аспектів життя.

Стратегічна екологічна оцінка - процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби - транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом.

Детальні плани територій це документація містобудівного змісту, за якими розробляється та уточнюється практичне та функціональне призначення і параметри використання земельної ділянки з метою

розміщення об'єктів будівництва, уточнюється в більшому масштабі положень схеми планування території району, чи генерального плану, а також уточнює принципи планувальної організації забудови.

Під час розроблення детального плану території визначаються планувальні обмеження для використання території відповідно до державних будівельних та санітарно-гігієнічних норм, формування пропозицій щодо можливого розташування об'єкту в межах однієї проектною територією із дотриманням вимог містобудівного, санітарного, екологічного, природоохоронного, протипожежного та іншого законодавства з метою залучення інвестицій згідно інтересів територіальної громади, заходів щодо реалізації містобудівної політики розвитку даної території, згідно п.4.1. ДБН Б.1.1-14:2012 «Склад та зміст детального плану території», для визначення містобудівних умов та обмежень забудови земельної ділянки.

Детального плану території в м. Ужгород розглядається в плані забудови/розбудови масиву міста та територія для розроблення детального плану знаходиться в житловій зоні. Відповідно до зонінгу території міста дані території віднесені до Ж-1, Ж-3, Ж-5, Г-2, Г-3, врахована зокрема, Схема планування території Закарпатської області, стратегії та програми економічного, демографічного, екологічного, соціального розвитку відповідної території, програми розвитку інженерно-транспортної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, чинна містобудівна документація на місцевому рівні та проектна документація, інформація містобудівного, земельного та інших кадастрів, заяви щодо забудови та іншого використання території.

В документації наявний проектний план з пропозицією по зонуванні проєктованій території.

Детальний план території розробляється з метою уточнення положень генерального плану міста Ужгород , для розміщення, будівництва та реконструкції багатоквартирних житлових будинків, розроблений на підставі завдання на проєктування, наданого Управлінням архітектури та містобудуванням Ужгородської міської ради відповідно рішення XIX сесії VII скликання від 08 лютого 2018 року за №989.

Головна мета розробки детального плану території, що охоплює в місті Ужгород , в районі обмеженому вул. Швабська, вул. Жемайте, вул. Пархоменка, вул. Перемоги, пр. Свободи (ліва сторона) уточнень положень генерального плану щодо реконструкції та обслуговування існуючих багатоквартирних житлових будинків, з вбудованими об'єктами громадської забудови на існуючій території. На прилеглих ділянках до проектною територією розміщено житлові будинки, садибні житлові будинки, спортивні

майданчики внутриквартальних територій, сквер, існуючі 4-ти поверхові багатоквартирні житлові будинки, цілий ряд громадської забудови. Інженерна і транспортна інфраструктура існуюча. Після оформлення містобудівної документації буде можливість проведення реконструкції першої та другої лінії забудови багатоквартирних житлових будинків, проведення благоустрою прилеглої території, облаштуванню гостьових автостоянок, благоустрій внутриквартальної території проведення реконструкції житлового фонду вул.Жемайте та вул.Швабської, можливості осучаснення кварталу за рахунок використання території хаотично розташованих гаражів (тимчасових споруд) організації нових та реконструкції існуючих транспортних та пішохідних маршрутів у відповідності до державних будівельних норм, стандартів і правил, Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Земельного кодексу України та інших законодавчих актів.

Враховуючи містобудівну ситуацію, що склалась, існуюче та перспективне функціональне призначення існуючих та запроектованих будівель та споруд, наявну інженерно-транспортну інфраструктуру, інженерні мережі та комунікації розташовані на території, обмеженої вулицями *Капушанською, Степана Добоша, Юлії Жемайте, Швабською, Площею Кирила і Мефодія та проспектом Свободи в м. Ужгород* детальним планом території пропонується оптимізувати реконструкцію вбудовано-прибудованих приміщень в житловій забудові першої та другої лінії забудови проспекта Свободи (ліва сторона) та прилеглої території, розмістивши розширення по одній лінії, усуваючи таким чином хаотичність в силуеті добудов, що існує, з відповідною інженерною інфраструктурою, яка забезпечить повноцінне функціонування запроектованих об'єктів.

Детальним планом території (надалі – ДПТ) пропонується впорядкувати існуючий процес забудови існуючого кварталу розташованого на території, обмеженої вулицями *Капушанською, Степана Добоша, Юлії Жемайте, Швабською, Площею Кирила і Мефодія та проспектом Свободи в м. Ужгород*, завершивши формування існуючого кварталу забудови з відповідними існуючими інженерними мережами та комунікаціями і транспортними, пішохідними маршрутами.

Аналіз містобудівної ситуації, яка склалась, та характеристика земельної ділянки.

- Площа та опис меж земельної ділянки, її цільове призначення.

Загальна площа проектної території складає – 8,90 га.

Відповідно до зонування території міста дані території віднесені до Ж-1,Ж-3, Ж-5, Г-2, Г-3,

Більша частина прилеглих земельних ділянок буде використовуватись для змішаної забудови, розміщення багатоквартирних житлових будинків, садибної забудови. громадської забудови, зона забудови закладів освіти.

- Місце розташування в планувальній структурі території.

Графічне визначення існуючої межі населеного пункту визначено планом землекористування і встановлено проектом поділу меж населених пунктів у 2011 році, розробленим УкрНДІДіпромІст. Генеральний план міста розроблений та затверджений в 2014 році, тобто це лише стара історично сформована частина міста, а перспективний розвиток фактично не охоплений генеральним планом.

- Сучасне функціональне використання.

На час виготовлення детального плану дана територія не використовувалась відповідно до цільового призначення земельної ділянки, на існуючій території площею 8,90 га. Основний масив земельних ділянок який примикає до проектної території може використовуватись для змішаної багатоквартирної та громадської забудови, для змішаної житлової садибної та громадської забудови,– для обслуговування закладів освіти та спортивних майданчиків

- Характеристика існуючої забудови.

Вільні від забудови земельні ділянка загальною площею 0,21 га, яка передбачена для реконструкції з розширенням вбудовано-прибудованих комерційних об'єктів в будинках №№29,31,35,39,43,45 у місті Ужгород по проспекту Свободи. Ділянки знаходиться у житловій зоні міста а саме відповідно до зонування території міста дані території віднесені до Ж-1,Ж-3, Ж-5, Г-2 , на прилеглих територіях розміщені різні об'єкти змішаного призначення.

В північно-східному напрямку розташований квартал існуючої житлової забудови.

- Характеристика існуючої інженерно-транспортної інфраструктури.

На ділянках, передбачених для реконструкції, інженерно-транспортна інфраструктура існуюча.

Дорога асфальтована, пішохідні тротуари облаштовані, існуюча пішохідна і транспортна інфраструктура даного мікрорайону .

- Функціональне призначення, режим використання (в т.ч. забудови), інженерно-транспортне забезпечення.

Земельні ділянка, яка передбачена для для реконструкції з розширенням вбудовано-прибудованих комерційних об'єктів в будинках №№29,31,35,39,43,45, частково забудована, загальною площею 0, 21 га Відповідно до зонінгу території міста дані території віднесені до Ж-1,Ж-3, Ж-5, Г-2.

Дана територія використовуються по функціональному призначенню.

- Планувальні обмеження, що розповсюджуються на земельну ділянку.

Мінімально допустимі відстані від об'єктів, які будуть проектуватися, до існуючих будинків та споруд – 8,0 м до житлових будинків, 10,0м до існуючих технічних будівель;

Охоронювані зони інженерних комунікацій існуючі; Водопровід – 5,0м; каналізація – 5,0м; газопровід – 5,0м; ЛЕП – 4,0м; підземний кабель-1.0 м.

Вимоги щодо благоустрою – передбачити розроблення проекту благоустрою території при проектуванні до запроектованих будівель.

- Санітарно-захисні зони від об'єктів виділення шкідливих речовин та підвищених рівнів шуму.

Об'єкти, що становлять загрозу виділення шкідливих речовин та підвищених рівнів шуму, детальним планом території не передбачено.

- Санітарно-захисні зони від джерел водопостачання та каналізації.

Водопостачання запроектованої території передбачається від існуючої міської мережі водопроводу.

Господарсько-побутові стоки передбачено відводити в існуючу міську каналізаційну мережу.

- Зона охорони пам'яток культурної спадщини.

Об'єкти культурної спадщини на запроектованій території і навколо території не виявлено, охоронні зони не встановлюються. Територія розташована за межами історичного ареалу центральної частини міста Ужгород.

- Прибережні захисні смуги, водоохоронні зони.

Водні об'єкти в радіусі зони об'єкту відсутні

- Межі червоних ліній вулиць.

Червоні лінії вулиць житлових, громадських, виробничих, господарських територій і кварталів існуючі, можливо коригування при розробці генерального плану населеного пункту.

- Планувальні обмеження щодо використання земельної ділянки, які виникнуть в період затвердження містобудівної документації.

Планувальні обмеження встановлюються при розробці генерального плану населеного пункту та детальних планів території.

Планувальні обмеження на запроектованій території, існуюча забудова і інженерна та комунікаційна інфраструктура в межах населеного пункту складаються з таких факторів, як існуюча червона лінія та лінії забудови, межі санітарно-захисних зон кабелю зв'язку, водопостачання та водовідведення, газопровід.

- Техніко-економічні показники об'єкту містобудування.

Площа території передбаченої для розроблення детального плану місті Ужгород, існуючого кварталу обмеженої вулицями *Капушанською, Степана Добоша, Юлії Жемайте, Швабською, Площею Кирила і Мефодія та проспектом Свободи в м. Ужгород*, становить:

Існуючий стан:

Загальна площа квартлу – 8,90га.

Площа забудови – 2,920га.

Площа озеленення – 2,120га.

Площа мощення тротуарами і майданчиками – 1,489 га.

Площа мощення вулиць та проїздів – 2,903 га.

Проектні показники:

Загальна площа квартлу – 8,90га.

Площа забудови – 3,290 га.

Площа озеленення – 2,029 га.

Площа мощення тротуарами і майданчиками– 1,410га.

Площа мощення вулиць та проїздів – 3,002 га.

Основними цілями проекту оновлення генерального плану, включеними до загального опису плану, на основі положень чинних документів національної політики та вимог містобудування, є:

1. Розробка та уточнення існуючого міського плану до нових викликів сучасності та соціально-економічних умов;
2. Розвиток сельбищної зони в умовах зростання чисельності населення із забезпеченням функціональності містобудівного розвитку;
3. Зміна функціонального використання певних територій з метою забезпечення санітарно-гігієнічної сумісності з оточуючою сельбищною територією; забезпечення подальшого розвитку підприємств реального сектору економіки;
4. Розвиток системи об'єктів громадського обслуговування, в тому числі об'єктів охорони здоров'я;
5. Удосконалення транспортної схеми міста шляхом часткової реконструкції існуючих вулиць та будівництва нових вулиць, які забезпечують на певних відрізках дублювання зв'язків, зменшують інтенсивність транспортного руху; формування обхідної автодороги та транспортних розв'язок для зменшення транзитного транспортного руху через місто;
6. Розвиток рекреаційних установ та оздоровчих закладів.
7. Формування ландшафтно-рекреаційних зон, в тому числі з використанням існуючих водойм та резервуванням територій для створення об'єктів природно-заповідного фонду;
8. Створення ландшафтно-рекреаційних зон короткочасного відпочинку, підвищення ефективності використання містобудівного ресурсу

за рахунок резервування ділянок для розміщення об'єктів рекреаційно-туристичного спрямування на заплавах територіях;

9. Розвиток, заміна чи оновлення споруд та мереж інженерної інфраструктури міста для забезпечення потреб даної території, промислових та рекреаційних зон на кінець розрахункового періоду. Оптимізація систем опалення громадських установ, які опалюються за рахунок використання природного газу, підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, економія паливно-енергетичних ресурсів шляхом застосування теплових установок сучасного типу (теплогідромеханічні генератори, теплові насосні установки, з тому числі комплексного застосування з когенераційними установками, геліосистемами). Визначення стратегічних напрямків санітарної очистки території з урахуванням перспективних обсягів утворення.

10. Будівництво мереж та споруд системи зливової каналізації. Із використанням системи та мироприємствами для очистки води перед потраплянням її в річку Уж. Виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території.

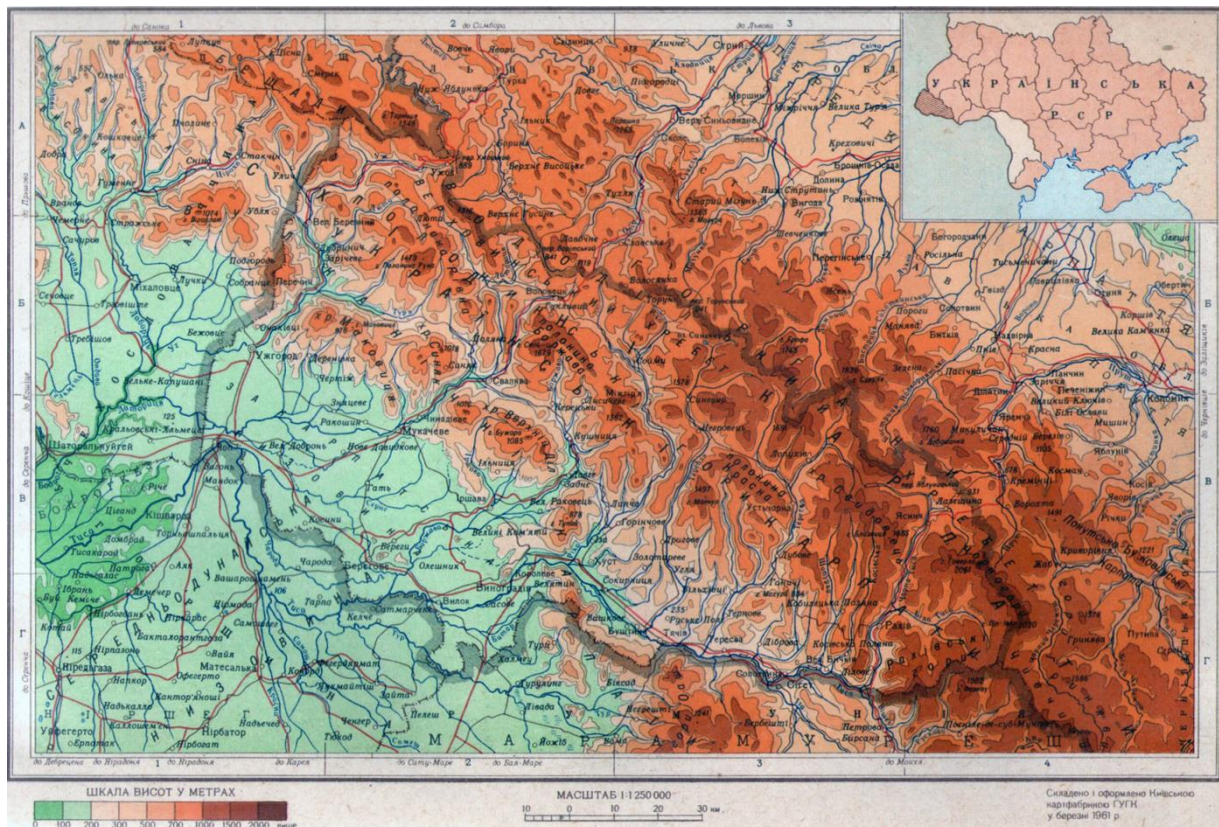
З метою створення системи моніторингу за довкіллям є ряд законів прийнятих на державному рівні:

1. Оновлення державної екологічної політики України на період до 2030 року з метою вирішення кореневих причин екологічних проблем України з урахуванням фінансової спроможності країни.
2. Забезпечення інтеграції екологічної політики до інших документів, що містять політичні та/або програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.
3. Активізація впровадження та застосування положень Орхуської конвенції, Конвенції ЕСПО та відповідних Директив ЄС. Нормативно-правове забезпечення доступу громадськості до екологічної інформації та участі у прийнятті рішень.
4. Реалізація заходів з впровадження Протоколу про реєстри викидів і перенесення забруднювачів для створення та забезпечення функціонування Єдиної уніфікованої електронної системи інформації про дозволи, звіти, матеріали перевірок у сфері охорони довкілля (національного Реєстру викидів і перенесення забруднювачів).
5. Поетапне приведення законодавства України у сфері поводження з відходами до законодавства ЄС.

6. Удосконалення системи регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря шляхом подальшої реалізації в Україні ряду основних положень Директив ЄС.
7. Створення ефективно-керованої системи територій та об'єктів природно-заповідного фонду.
8. Забезпечення, відповідно до актуальних цілей і завдань, визначених стратегічними документами у рамках Конвенції про біорізноманіття та відповідними директивами ЄС, збереження і сталого використання біорізноманіття та формування національної екомережі.
9. Підвищення ефективності реалізації державної політики щодо охорони та відтворення земель, боротьби з їх деградацією та опустелюванням.
10. Удосконалення державного механізму управління у сфері поводження з генетично модифікованими організмами з урахуванням положень відповідних Директив ЄС.
11. Забезпечення інтегрованого управління водними ресурсами на основі екосистемного підходу за басейновим принципом з урахуванням Водної Рамкової Директиви ЄС.
12. Перегляд та формування національного законодавства з метою приведення державної системи моніторингу довкілля відповідно до вимог ЄС.
13. Забезпечення впровадження системи торгівлі дозвільними одиницями на викиди парникових газів.
14. Активізація дво- та багатосторонньої співпраці з країнами та міжнародними інституціями у сфері охорони довкілля, в т.ч. в рамках імплементації директив та регламентів ЄС

Розділ 2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень);

Закарпатська область розташована на південному заході України в межах західної частини Українських Карпат та частково у Закарпатській низовині. На півночі межує з Львівською, на сході з Івано-Франківською областями України. На півдні з Румунією, на південному заході з Угорщиною, на заході зі Словаччиною, на північному заході з Польщею. Обласний центр — Ужгород.

Закарпатська область розташована на крайньому південному заході України на південно-західних схилах і передгір'ях Українських Карпат. Майже дві третини території області займають Карпатські гори, решту — Притисянська низовина. На території області знаходиться найвища вершина Українських Карпат та України — г. Говерла (2061 м). На північному заході, заході і півдні область межує із чотирма країнами — Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією, а на північному і південному сході з Львівською та Івано-Франківською областями, являючись таким чином своєрідним вікном країни у Європу. За площею і населенням область невелика у масштабах країни. Її територія становить 12,8 тис. км², чисельність населення — 1251,1 тис. чоловік (на 01.01.04), або відповідно 2,1 % і 2,6 % території і населення України.

Близько 80 % території краю займають гори, що простягаються з північного заходу на південний схід. Це система хребтів та гірських масивів — Верховинський Вододільний хребет, Горгани, Свидівець, Черногора, Полонинський хребет, Рахівський масив, Вулканічний хребет. Черногорський хребет включає в себе гору Говерлу, заввишки до 2061 м, яка є найвищою точкою області та України. Закарпаття від інших регіонів відділяють Яблуницький, Вишківський, Ужоцький, Верецький та Воловецький перевали з висотою від 931 до 1014 метрів над рівнем моря. На території області протікає 9429 річок і потоків. Найдовша річка — Тиса, ліва

притока Дунаю. Її протяжність у межах області 240 км. Найбільші притоки — Боржава, Ріка, Тересва, Тересва. Наступні за величиною річки Латориця і Уж, які впадають у річки Бодрог і Лаборець. В області 137 природних озер, в основному льодовикового та загатного походження, найбільше з них — Синевир. На території Закарпатської області поблизу села Ділове Рахівського району розташований географічний центр Європи.

Ужгород це найменший за площею регіональний центр. Найвіддаленіший західний пункт нашої країни.

УЖГОРОД НА ІСТОРИЧНІЙ І ГЕОГРАФІЧНІЙ КАРТАХ

Ужгород розташований у передгір'ї Карпат по обидва береги річки Уж при виході її у північно-східну частину Дунайської низовини. Місто є адміністративним, освітнім, науковим і культурним центром Закарпатської області, на території якої проходять ділянки Державного кордону України з Польщею, Словаччиною, Угорщиною і Румунією. На півночі і північному сході Закарпаття межує з Львівською та Івано-Франківською областями. Покриті буковими, змішаними і хвойними лісами та альпійськими луками, гірські масиви Українських Карпат займають три чверті території Закарпатської області, де розміщена відома точка географічного центру Європи (поблизу с.Ділове Рахівського району).

Завдяки особливостям географічного розташування Закарпаття завжди відіграло роль своєрідного «ділового мосту» у встановленні зв'язків між Східною і Західною, Північною і Південною Європою. Впродовж тисячолітньої історії у Закарпатті склалося унікальне в Європі мультиетнічне і мультикультурне середовище. Вражають багатством та різнобарв'ям музично-пісенна, історико-архітектурна спадщина, фольклорні та мистецькі традиції краю. Сотні джерел мінеральних вод з різноманітними лікувальними властивостями, значні запаси термальних вод, екологічно чиста природа Карпат є основою потужного рекреаційного потенціалу Закарпаття.

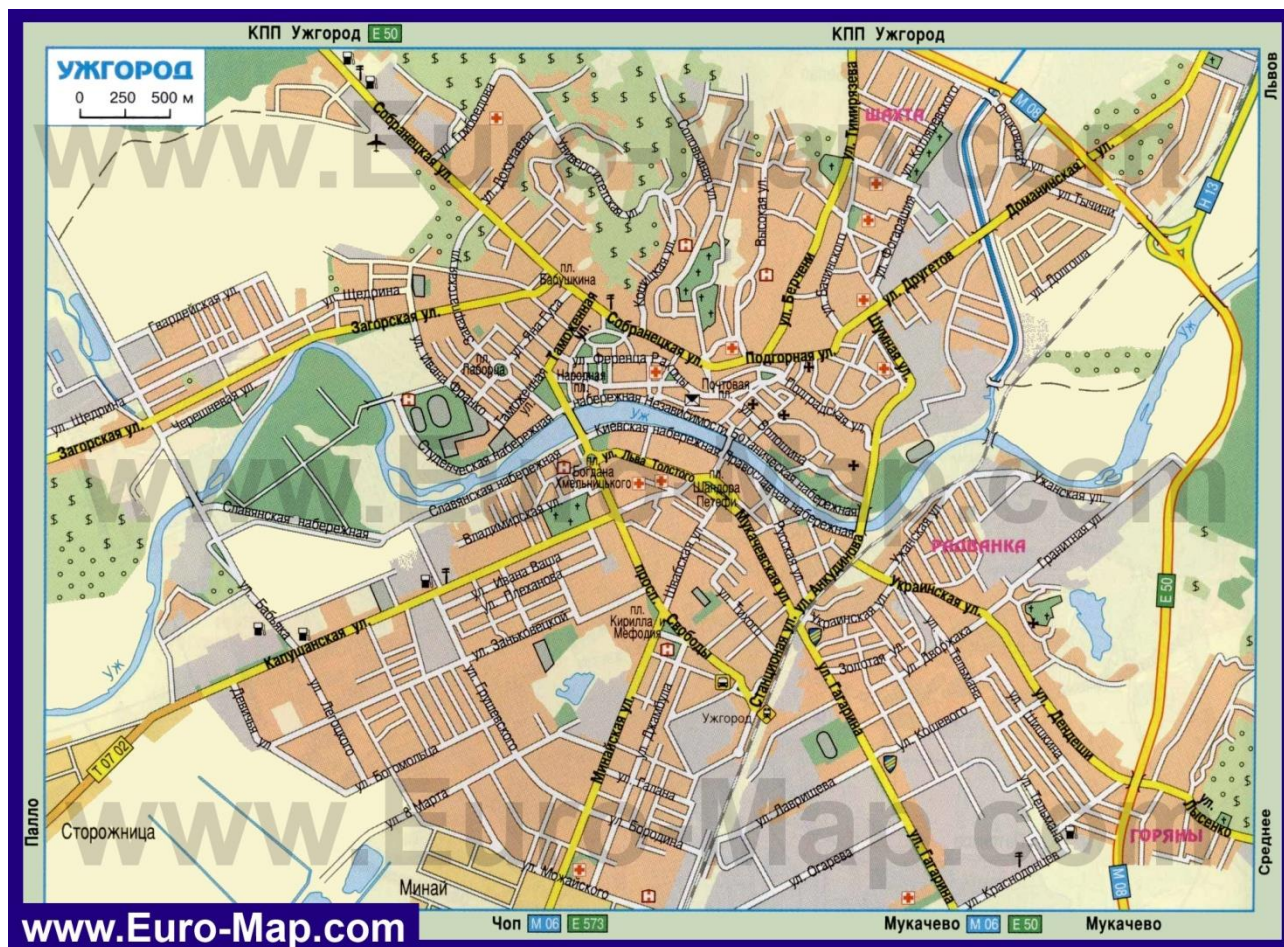
Саме тому Закарпаття і Ужгород, як центр регіону, приречені в найближчому майбутньому стати туристичною меккою Європи. І особливо щодо розвитку етнографічного, т.зв. «зеленого», сільського, пішохідного туризму, санаторного оздоровлення.

В Ужгороді західна лінія територіальної межі міста практично виходить на Державний кордон України із Словаччиною і митно–пропускний перехід на автошляху Київ – Братислава. На південь від міста у 20-ти кілометрах знаходиться прикордонна залізнична станція Чоп і митно-пропускний пункт «Тиса» на автошляху Київ – Будапешт. Назва міста — Ужгород, за однією із гіпотез, походить від річки Уж і змінювалась у різні часи, залишаючи незмінною кореневу основу назви гірської звивистої річки.

Вік Ужгорода перевищує 1100 років. За свідченнями літописців, місто виникло як фортеця ранньофеодального часу князя слов'янського племені білих хорватів Лаборця.

Територія міста займає площу близько 40 км². Вона умовно поділена на 17 мікрорайонів, які носять історично сформовані назви: Боздош, Болотина, Вербник, Галагов, Горяни, Доманинці, Дравці, Кальварія, Минай, Підзамковий, Промисловий, Радванка, Станційний, Сторожниця, Цегольня, Червениця, Шахта.

Населення Ужгорода багатонаціональне і нараховує близько 70-ти національностей, серед яких переважають українці, росіяни, угорці, а також словаки, цигани, чехи, євреї, німці, поляки, вірмени та ін. Всього в Ужгороді проживає 125,6 тис. чол. і місто є найменшим за чисельністю обласним центром України.

Екологічні показники є основним інструментом для проведення оцінки стану навколишнього середовища на досліджуваній території. Вибрані належним чином показники, що базуються на достатніх та достовірних даних наданих та оприлюднених на загал, можуть не тільки відображати основні тенденції, але й сприяти аналізу причин та наслідків екологічної обстановки, що склалася. Також дозволяють спостерігати за ходом здійснення та ефективністю екологічної політики в країні в загалом так і в Закарпатській області.

В залежності від ролі показника в оцінці конкретного питання показники класифікуються за схемою Європейської агенції з навколишнього

середовища РС-Т-С-В-Р (DPSIR): Рушійні сили – Тиск – Стан – Вплив – Реагування.

Згідно системи аналізу за цієї схемою, соціальний і економічний розвиток збільшує тиск на довкілля і, як наслідок, спричиняє зміни довкілля - наприклад, створення адекватних умов для здоров'я, доступності ресурсів і біорізноманіття. Нарешті, це призводить до протистояння людського здоров'я, екосистем і матеріалів, які можуть спричинити негативну соціальну реакцію, що підтримується рушійними силами через тиск на довкілля або фактори впливу безпосередньо, через адаптацію або запобіжні дії.

При проведенні аналізу сучасного стану навколишнього середовища використовувалися офіційні статистичні данні органів виконавчої влади, що втілюють державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику в сфері охорони здоров'я.

Основними джерелами інформації були Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища у Закарпатській області. В процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища міста та регіону. Звіт Державної служби статистики, а саме головного управління статистики у Закарпатській області щодо основних показники здоров'я населення в Закарпатській області.

Були оцінені існуючий стан довкілля та його ймовірний перспективний стан, якщо проект державного планування не буде впроваджений (тобто нульова альтернатива). Основні екологічні особливості території, що оцінюється, описані нижче:

Атмосферне повітря

- Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Протягом 2017 року відбулося незначне зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Обсяги забруднюючих речовин, які надійшли у повітряний басейн у 2017 році від стаціонарних джерел забруднення, за даними Головного управління статистики, зменшились в порівнянні з 2016 роком на 34,2% і складають 3,2 тис.тонн проти 4,9 тис.тонн у 2016 році. Із загальної кількості викидів забруднюючих речовин 54,6% складають речовини, що належать до парникових газів, зокрема, метан. Крім того, 0,2 млн.т становлять обсяги викидів діоксиду вуглецю. Із загального обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря найбільше забруднень припадає на наступні райони: - Ужгородський - 27,07% - Воловецький -

21,91% - м. Мукачево - 10,21% - Свалявський - 9,11% - Міжгірський - 7,27% - Перечинський - 6,05% - Хустський - 3,97% - м.Ужгород - 3,05% - Рахівський - 2,30% Районами та міста з найбільш чистим повітрям є: - Іршавський - 1,67% - Тячівський - 1,67% - Мукачівський - 1,30% - м.Берегово - 1,30% - Виноградівський - 1,10% - Берегівський - 0,97% - Великоберезнянський - 0,52% - м.Хуст - 0,44% - м.Чоп - 0,11% В середньому по області одним підприємством у 2017 році було викинуто в атмосферу 15,5 т шкідливих речовин. Зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря відбулось за рахунок основних забруднювачів атмосферного повітря в регіоні ВАТ "Закарпатгаз" та магістральних газопроводів УМГ "Прикарпаттрансгаз" Закарпатського обласного лінійного виробничого управління магістральних газопроводів, конкретніше від кількості об'ємів перекачаного цими підприємствами газу. Показники викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення характеризуються даними економічної та промислової діяльності, видами викидів, а також у розрізі адміністративно територіальних одиниць.

Водні РЕСУРСИ

Закарпатська область - один із найбільш забезпечених водними ресурсами регіонів України. Водні ресурси області формуються за рахунок поверхневого стоку річок басейну ріки Тиса: місцевого річкового стоку, що утворюється в межах області, транзитного річкового стоку, що утворюється на території Румунської, Угорської та Словацької Республік, а також експлуатаційних запасів підземних вод. Річки Закарпатської області в географічному плані розміщені і належать до басейну однієї з найбільших приток Дунаю – річки Тиса, яка є основною водною артерією області. Всі річки беруть свій початок у високогірній частині Карпат. Водний режим річок є дуже змінним. Він залежить від погодно-кліматичних умов і тісно пов'язаний зі станом лісів Українських Карпат. Середній багаторічний стік, який формується в межах області, становить близько 7040 млн. м³ на рік. Разом з транзитним, що надходить з суміжних територій, поверхневий стік річок області становить, відповідно 13440 та 10780 млн. м³ за рік.

Територія області перерізана густою мережею рік. Середня густина річкової сітки – 1,7 км/км². Всього в області протікає 9426 рік сумарною довжиною 19723 км. Загальна довжина 155-ти рік, кожна з яких довша 10-ти км, становить 3,43 тис. км. З них ріки Тиса, Боржава, Латориця та Уж мають довжину більше 100 км кожна. Загальна протяжність річки Тиса — 967 км, з них в межах України – 262 км. На території області вона приймає праві притоки: річки Косовська, Тересва, Теремля, Ріка, Боржава.

За даними інвентаризації штучних та природних водойм на території області, проведеної Басейновим управлінням водних ресурсів річки Тиса спільно з міжрайонними управліннями водного господарства, на території області наявні 698 водних об'єктів в тому числі — 9 водосховищ комплексного призначення, 645 ставків, 44 озера. Найбільшим є Синевирське озеро з площею близько 7 га, середньою глибиною 15-16 м. Воно розташоване на висоті 989 м над рівнем моря. Прогнозні ресурси питних підземних вод в області за даними Закарпатської геологорозвідувальної експедиції становлять 1,1093 млн. м³/добу. В цілому цих ресурсів достатньо для задоволення потреб населення в питній воді, але вони розповсюджені дуже нерівномірно.

В рівнинній частині області ресурси підземних вод значно перевищують обсяги їх можливого використання. В гірській частині Закарпаття, особливо на територіях з водонепроникними флішовими породами, ресурси питних підземних вод незначні, до 50 - 100 м³/добу. У зв'язку з цим перспективними для централізованого забезпечення населення якісною водою є гірські потічки на залісених ділянках за межами населених пунктів. Середній рівень забезпечення населення області централізованим водопостачанням становить 32,2 %. В сільських населених пунктах централізоване водопостачання практично відсутнє. Їх водозабезпечення здійснюється переважно за рахунок побутових колодязів. Окрім того, при локальному водозабезпеченні окремих адміністративних, соціальних, промислових, сільськогосподарських та інших об'єктів використовуються поодинокі свердловини. Всього в області в різні роки пробурено біля 1300 експлуатаційних на питну воду свердловин.

У 2017 році основними водокористувачами області (450 суб'єктів) забрано із природних водних об'єктів 46,01 млн. м³ води (на 19,23 % більше, ніж за попередній рік) та скинуто всього 36,08 млн. м³ зворотних вод (на 6,34 % більше, ніж у 2016 р.). У 2017 р. показник використання свіжої води у всіх галузях становив 21,8 млн. м³. Споживання свіжої води у 2017 році порівняно з 2016 р. зменшилось на 26 %. Найбільше використано води на питні та санітарно-гігієнічні потреби – 13,79 млн. м³. На сільськогосподарські потреби використано 0,733 млн. м³, виробничі потреби – 7,093 млн. м³. Використання свіжої води за рік на одного мешканця склало 17,31 м³, у тому числі на господарсько-питні потреби – 10,948 м³. Найбільше свіжої води використовується в м. Ужгород – 7,233 млн. м³, м. Мукачево – 3,463 млн. м³, Іршавському районі – 1,668 млн. м³, Берегівському районі – 1,557 млн. м³, Виноградівському районі – 1,443 млн. м³.

Технічний стан систем сільськогосподарського водопостачання в цілому перебуває на незадовільному рівні. Значна кількість існуючих водопроводів побудована без проектів або з великими відхиленнями від них. Велика частина мереж за своїм технічним станом вимагає заміни, потребують модернізації споруди. З погляду санітарно-гігієнічної надійності більшість сільських водопроводів не відповідають нормативним вимогам. В сільському господарстві спостерігається прогрес у використанні води для краплинного зрошення та дощування різних культур. У 2017 році на ці потреби використано 157 тис. м. куб. води та полито 517 га сільськогосподарський угідь області.

Забруднення поверхневих вод

На території області нараховується 175 суб'єктів господарювання, які здійснюють скиди зворотних вод у поверхневі водойми після очистки на очисних спорудах механічної та біологічної очистки. Спорудами механічної очистки обладнані в більшості підприємства харчової промисловості (переробка овочів та фруктів). Ряд підприємств обладнані очисними спорудами механічної та біологічної очистки, але скидів зворотних вод безпосередньо у поверхневі водойми не здійснюють. Всі автозаправні станції на території області обладнані очисними спорудами забруднених дощових стоків (брудовідстійниками та бензомаслоуловлювачами). На території частини АЗС встановлені також очисні споруди глибокої біологічної очистки господарсько-побутових стічних вод. У 2017 році в поверхневі водойми області скинуто 3,857 млн. м³ недостатньо очищених та 0,379 млн. м³ неочищених стічних вод. Загальний об'єм скинутих у поверхневі водойми забруднених стічних вод становить 4,236 млн. м³ , що на 5,16 % більше в порівнянні з 2016 роком. Частка забруднених (недостатньо очищених та неочищених) стічних вод в загальному скиді складає 11,74 %. Маса забруднюючих речовин, скинутих за 2017 рік у поверхневі водойми, становила 18,125 тис. тонн (14,4 кг на одного мешканця області).

Найбільшими забруднювачами поверхневих водойм і надалі залишаються об'єкти житлово-комунальних підприємств області. Згідно з даними статистичної звітності 2-ТП (водгосп) за 2017 р. в частині скиду стічних вод та забруднюючих речовин у поверхневі водойми з 21 виробничого управління житлово-комунального господарства області, які 42 здійснюють відведення зворотних вод у поверхневі водойми, 18 включено до переліку основних забруднювачів. Нормативну очистку стічних вод забезпечують КОС міст Свалява, Іршава та с. Розівка Ужгородського району. Із 21 існуючих каналізаційних очисних споруд комунальних підприємств

93% потребують реконструкції, збільшення пропускної спроможності та впровадження нових технологій очищення стічних вод. Протягом 2017 року на території області надзвичайні ситуації, що призвели б до забруднення поверхневих водойм басейну р. Тиси не спостерігалися.

Поводження з відходами

В Україні з 1 січня запрацювали нові правила поведження з побутовими відходами: українців зобов'язали сортувати сміття. Правка до закону «Про відходи», що забороняє захоронення не переробленого сміття, була прийнята ще у 2012 році, однак зміни впроваджуються тільки зараз і, на жаль, у більшості міст – тільки на папері, бо фактично дія цього закону, поки що, декларативна.

Відповідно до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Україна має зобов'язання протягом найближчих років впорядкувати поведження з відходами та привести законодавство у відповідність до європейських вимог. Згідно зі змінами, які вступили у силу із січня, органам місцевого самоврядування заборонено захоронення неперероблених побутових відходів на полігонах, відтак міста і села мають забезпечити сортування сміття за видами для переробки та утилізації. Проте, чіткого механізму дій законодавці не передбачили, тому наразі маємо «сміттєві непорозуміння»: хто має закуповувати контейнери, звідки візьмуться потужності для утилізації сміття, за чий кошти утримувати сортувальні пункти.

За її словами, щороку кожне українцеві накопичує 250-300 кілограм відходів, з них утилізується 5%, в Ужгороді цей показник – 14%. «І це досить добре, порівняно з українським показником», – коментує Оксана Станкевич-Волосянчук. «Кожен пункт прийому у місті збирає близько 500 кг макулатури, щороку виходить 100-130 тонн. Контейнерами в «АВЕ» у місті збирається приблизно до 1000 тонн щороку. Тобто, обрана стратегія – досить вдала. Та все ж більше людей кидають відсортоване сміття в контейнери, ніж відносять на пункти прийому втор сировини. У Києві 28% сміття йде на переробку. Для Ужгорода – це цілком реальна цифра, таких показників можна досягти», – вважає еколог.

Стратегія розвитку міста «Ужгород 2030» передбачає два операційні завдання: відбір 50% відсортованої сировини і систему збору вологих зелених – органічних – відходів. Тому мета зібрання – визначити, як цього досягти, у тому числі, яку модель переробки твердих побутових відходів обрати: завод із механічно-біологічної переробки чи сміттєспалювальний завод для виробництва електроенергії.

Насамперед потрібні зміни в свідомості громадян – відповідально поводитися з відходами і належним чином платити за їх збір та утилізацію. Європа щодо ТПВ іде шляхом глибокої очистки, переробки на

енергоресурси. В Україні також потрібні додаткові законодавчі зміни щодо поводження з ТПВ.

Метою створення системи моніторингу довкілля Закарпаття є забезпечення адміністративних органів і відповідних служб області даними про стан довкілля та науково-обґрунтованими рекомендаціями щодо прийняття управлінських рішень з оперативного контролю стану довкілля та для запобігання негативним екологічним ситуаціям.

Суб'єктами системи обласного екологічного моніторингу є спеціально уповноважені органи міністерств й відомств, управління обласної державної адміністрації, підприємства, установи та організації, які відповідно своїй компетенції здійснюють спостереження за станом компонентів довкілля.

Моніторинг довкілля на території області реалізується через декілька незалежних відомчих систем спостережень. Моніторингові спостереження здійснюються суб'єктами екологічного моніторингу за їх відомчими програмами і планами робіт відповідно до функціональних завдань.

З метою вдосконалення державної системи моніторингу довкілля, рішенням сесії обласної ради від 31.10.2014 року №1081 затверджена Програма моніторингу довкілля Закарпатської області на 2014 – 2018 роки. Зокрема в Програмі актуалізовано перелік суб'єктів обласної системи моніторингу довкілля, їх завдання та механізми взаємодії між ними, проведено інвентаризацію постів (пунктів, станцій) спостережень за об'єктами довкілля та оптимізацію їх кількості, місць розташування і технічного переоснащення таких постів, передбачено заходи щодо удосконалення проведення спостережень за станом довкілля шляхом упровадження новітніх геоінформаційних технологій, методик і обладнання відповідно до стандартів Європейського Союзу. Зокрема, протягом 2017 року виконано роботи із підтримки модулів геоінформаційних систем "Моніторинг поверхневих вод", "Природно-заповідний фонд", "Біотопи (оселища)" як складових веб-інструменту моніторингу довкілля Закарпатської області. З даними модулями можна ознайомитися на сайті інформаційно-аналітичної системи моніторингу довкілля в Закарпатській області за веб-адресою: ecozakarpat.net.ua.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 30 березня 1998 року №391 "Про державну систему моніторингу довкілля", з початку 2017 року зібрано від обласних суб'єктів моніторингу, проаналізовано та надано в Мінприроди України 4 щоквартальні та 12 щомісячних інформацій про стан довкілля в Закарпатській області.

На території міста Ужгорода розташована низка природоохоронних об'єктів: Ботанічний сад Ужгородського державного університету" ("Ботанічний сад УжНУ") це пам'ятка садово-паркового

мистецтва державного значення, що органічно включає у свій склад рослини, особливості ландшафту (пагорби, джерела води та водоспади, долини струмків чи річок, каміння, скелі, дальні пейзажні перспективи, іноді заболочені ділянки), архітектурні споруди, скульптури, квітники. Розташований у місті Ужгороді на вулиці Івана Ольбрахта. В Ужгородському ботанічному саду є сотні незвичних для Закарпаття рослин: секвоядендрон гігантський (мамонтове дерево), клен цукровий, бамбук курильський, каштан їстівний, верба пані Матсуди, тополя бальзамічна, верба вавилонська, софора японська та інші.

Всього в ботанічному саду зібрано 3 900 видів і сортів рослин відкритого ґрунту і 1 100 тепличних. У дендрарії росте близько 800 видів дерев і чагарників. У саду налічується 130 видів і різновидів хвойних рослин, зокрема: тис, метасеквоя, кипарис болотний. Флора Закарпаття представлена 400 видами рослин, серед яких такі ендеміки, як бузок угорський і волошка карпатська. На альпійській гірці представлена флора гір, це 150 видів рослин, у тому числі едельвейс. Декоративне квітникарство в ботанічному саду представлено 1200 видами, серед яких 120 видів троянд, 50 видів гладіолусів, 25 видів хризантем, 20 видів лілій. У оранжереї ботанічного саду ростуть тропічні і субтропічні рослини: банан, мімоза, лавр, евкаліпт, папая, 10 видів пальм, 250 видів кактусів.

Посадки розміщені за географічним принципом, з ділянками американських, кавказьких, середньоазійських, китайських, далекосхідних рослин. Недалеко від входу в сад розбитий невеликий відкритий сквер. Поруч з територією ботанічного саду розташована Ужгородська дитяча залізниця.

Також на території міста присутні 9 пам'яток садово-паркового мистецтва, які із задоволенням відвідують містяни та які відіграють вагому роль у міському житті.

Таблиця 1

○ Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які знаходяться на території м. Ужгорода.

Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, які знаходяться на території м. Ужгорода станом на 01.03.2012 року

№ з/п	Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа, га	Адміністративне розташування та місцезнаходження об'єкта ПЗФ (в тому числі квартали і виділи)	Назва підприємства, організації, установи – землекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ	Рішення, згідно з яким створено (оголошено) даний об'єкт ПЗФ, змінено його площу тощо
Об'єкти ПЗФ загальнодержавного значення						
Ботанічні сади						
1	Частина “Ботанічного саду Ужгородського державного університету” (“Ботанічний сад УжНУ”)*	1	3,194	м. Ужгород, вул. Ольбрахта, 6	УжНУ	ПРМ УРСР від 22.07.1983 р. № 31, Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253
	Разом	0	3,194			
	Разом загальнодержавного значення	0	3,194			
Об'єкти ПЗФ місцевого значення						
Пам'ятки природи						
Ботанічні						
1	“Кипарис	Ботанічн	0,02	м. Ужгород,	Обласна	Ріш. ОВК від

	болотний”	а		вул. Собранецька , 96	санепідемст анція	18.11.1969 року № 414, Ріш. ОВК від 23.10.1984 № 253
2	“Ясен Масарика”	Ботанічн а	0,0016	м. Ужгород, наб. Незалежност і, 2	Ужгородськ а міська рада	Рішення обласної ради від 12 серпня 2011 року
	Разом	2	0,0216			

Гідрологічні

Джерела

1 5	“Свердловин а № 221”	Гідролог ічна	0,3	м. Ужгород	Ужгородськ а міська рада	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253
2	“Джерело № 1”	Гідролог ічна	0,3 0,0**	м. Ужгород	Ужгородськ а міська рада	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253 (знаходиться на території ботанічного саду загальнодерж авного значення “Ботанічний сад УжНУ”)
	Разом:	2	0,6 0,3**			
	Разом пам’яток природи місцевого значення	4	0,6216 0,3216 **			

Парки-пам’ятки садово-паркового мистецтва

1	“Підзамкови й”		4,0	м. Ужгород, вул. Підградська,	Ужгородськ ий міськвиконк	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш.
---	-------------------	--	-----	-------------------------------------	---------------------------------	--

				33	ом	ОВК від 25.07.1972 р. № 243, Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253, Ріш. облради від 26.05.2011 р. № 220
2	“Боздоський ”		50,0	м. Ужгород, вул. Боздоська дорога, 5	Дирекція парку	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243, Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253, Ріш. облради від 04.12.2008 р. № 708, Ріш. облради від 26.05.2011 р. № 220
3	“Палісадник обласної лікарні”		0,7	м.Ужгород, вул. Перемоги, 22	Обласна лікарня	Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243, Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253
4	“Сквер міськклікарні”		0,4	м. Ужгород, вул. Ференца Ракоці, 3	Ужгородськ а міська лікарня	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
5	“Палісадник університетс ької бібліотеки”		0,5	м. Ужгород, вул. Капітульна, 9	УжНУ	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243

6	“Липова аля”		1,0	м. Ужгород, набережна Незалежності	Ужгородський міськвиконком	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
7	“Партерний сквер”		2,0	м. Ужгород, площа Народна	Ужгородський міськвиконком	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414, Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
8	“Палісадник хімкорпусу держуніверситету”		0,2	м. Ужгород, вул. Фединця, 53	УжНУ	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414
9	“Рокарій ЗАТ “Закарпатліс”		0,51	м. Ужгород, вул. Собранецька, 60	Дирекція ЗАТ “Закарпатліс”	Ріш. облради від 11.01.2002 р. № 377
	Разом	9	59,31			
	Разом місцевого значення	13	59,9316 59,6316**			
	Разом загальнодержавного та місцевого значення	13	63,1256 62,8256**			

Стан здоров'я населення

Охорона здоров'я населення, забезпечення міста достатньої кількості об'єктів охорони здоров'я є однією з головних цілей. Закарпатська область у порівнянні з іншими областями України характеризується сприятливою екологічною ситуацією і відносно кращою медико-демографічною ситуацією. У межах України область належить до групи із найнижчими показниками захворюваності. Водночас, у порівнянні з розвиненими державами Європи, Україна (Закарпаття у тому числі) відзначаються гіршими медико-демографічними показниками. У 2010 р. у Закарпатській області зареєстровано 2096221 випадків захворювань, з них 817460 (39%) — з діагнозом, встановленим вперше в житті. Найбільше захворювань зареєстровано у Мукачівському, Тячівському, Виноградівському, Хустському районах та м. Ужгород, найменше — у Воловецькому, Великоберезнянському та Перечинському районах. Поширеність захворювань і захворюваність на 100 тис. населення в області складають відповідно 168778,5 ос. і 65818,3 ос. За цими показниками лідирують м. Ужгород, Берегівський, Іршавський, Рахівський та Виноградівський райони. Найменшу кількість захворювань зареєстровано у Мукачівському, Тячівському, Ужгородському та Перечинському районах.

Найбільш поширеними захворюваннями в області є хвороби системи кровообігу, органів дихання, органів травлення, ендокринної системи та розлади харчування, сечостатевої системи, вагітність, пологи та післяпологові стани, ока та додаткового апарату. Виявлено відмінності захворюваності окремими класами хвороб у розрізі адміністративних районів. До прикладу, інфекційні та паразитарні хвороби найбільш поширені у Рахівському, новоутворення — у Берегівському, хвороби крові та кровотворних органів — у Іршавському, хвороби нервової системи — у Міжгірському, хвороби системи кровообігу — у м. Ужгород, хвороби шкіри та підшкірної клітковини — у Свалявському районах і т. д. Тобто, є підстави припустити місцеву зумовленість окремих видів захворювань.

Проте, в області зареєстрована тенденція до зниження показників поширеності хвороб серед дорослого населення і показників захворюваності дитячого населення і поширеності хвороб серед дітей. Показники захворюваності населення та поширеності хвороб мають достовірні відмінності в розрізі адміністративних територій області. Показники захворюваності населення та поширеності хвороб виступають важливим чинником при плануванні реформи системи надання медичної допомоги населенню та обсягів її фінансування.

Розділ 3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу

Державна політика у сфері збереження довкілля та умов життєдіяльності населення на сучасному етапі максимально направлена на визначення найгостріших проблем та можливих шляхів їх вирішення. У сфері збереження довкілля приймається низка законів у сфері екології, для вдосконалення умов регенерації та відновлення екосистеми з метою збереження біорізноманіття, відновлення рослинного та тваринного світу тощо. В умовах сучасного стану та сучасних викликів, які постають в життєдіяльності населення вдосконалюються та втілюються низка інновацій з метою покращення та відновлення довкілля.

В питанні збереження атмосферного повітря об'єми викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення на душу населення в порівнянні з 2016 роком зменшились (з 3,9 кг до 2,5 кг). Показники викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення та всіма видами автотранспорту. Головними причинами забруднення атмосферного повітря є кількість перекачаного газу, застаріле технічне обладнання, профілактичні ремонтні роботи на компресорних станціях. Неefективна робота застарілого газоочисного обладнання спостерігається на асфальтобетонних заводах Закарпатського облавтодору, потужних котельнях Мукачівських, Берегівських, Виноградівських, Хустських тепломереж. Також погано оснащені золоуловлювачами котельні Мінтранспорту і зв'язку України. Значно краще облаштовані пилогазоочисним обладнанням підприємства з іноземним капіталом, а саме : Ужгородська філія ТзОВ "ЕНО-Меблі", СП "Фішер-Мукачево", ТзОВ "Ено-Меблі" м Мукачево, ТзОВ "Ено-Довге", ТзОВ "Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед", ТзОВ "Флекстронікс", ПрАТ "Єврокар", ТзОВ "Ядзакі Україна" та ТзОВ "Атлант" м. Хуст. Головним забруднювачем атмосферного повітря Закарпатської області продовжує і надалі залишатися автотранспорт, викиди від якого в 2015 році склали 91,9 % від загального обсягу викидів. За останні роки значно виросла кількість автомобільного транспорту, відмічається ріст автозаправних станцій, що є вагомим джерелом у забрудненні атмосферного повітря.

В загальному викиди найпоширеніших забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря 2017 року порівняно з 2016 роком залишились майже без змін. Викиди твердих речовин пилу в порівнянні з попереднім роком зменшились із 0,3 до 0,21 тис.т. Викиди

оксидів азоту в атмосферне повітря залишились майже без змін на рівні 0,66 тис.т. Викиди діоксиду сірки в атмосферне повітря збільшились із 0,1 до 0,18 тис.т. Дещо зменшились викиди оксиду вуглецю із 1,1 до 0,94 тис.т.

Основні забруднювачі атмосферного повітря (за видами економічної діяльності) Серед підприємств, які здійснюють найбільші викиди в атмосферне повітря в регіоні залишаються ПАТ "Закарпатгаз" та магістральні газопроводи "Прикарпаттрансгаз" ДК "Укртрансгаз", частка викидів від яких в загальному обсязі складає 68,4% або 2,18 тис.тонн (54,4% - підприємства —Прикарпаттрансгаз" та 14,05% - ПАТ —Закарпатгаз"). Отже, зниження обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря залежить саме від цих підприємств, конкретніше від кількості об'ємів перекачаного цими підприємствами газу та профілактичними ремонтними роботами на компресорних станціях.

Спостереження за якісним складом атмосферного повітря в Закарпатській області в 2017 році проводився Закарпатським обласним центром з гідрометеорології в м.Ужгороді на 2-ох стаціонарних постах спостереження та 19 Закарпатською обласною санітарно-епідеміологічною станцією точково у населених пунктах області у місцях проживання і відпочинку населення. Пости спостереження за забрудненням атмосферного повітря в м.Ужгород розташовані: — ПСЗ № 1 — в адміністративно — житловому районі міста, пр. Свободи, 2; — ПСЗ № 2 — в промисловому районі, вул. Паризької Комуни, 2. Аналіз матеріалів спостережень за вмістом забруднюючих речовин в атмосферному повітрі протягом року вказує на те, що пріоритетними забруднювачами атмосферного повітря міста Ужгорода в 2017 році були формальдегід, діоксид азоту, оксид вуглецю (II), пил та оксид азоту (II). Індекс забруднення атмосферного повітря 5 основними забруднюючими речовинами склав 7,92 (в 2016 році – 7,58), в тому числі: індекс забруднення формальдегідом – 4,45, діоксидом азоту – 1,29, оксидом вуглецю – 0,85, пилом – 0,68 та оксидом азоту – 0,65. Ступінь вкладу кожної забруднюючої речовини в загальний рівень забруднення атмосферного повітря характеризується індексом забруднення. Індекс забруднення атмосферного повітря кожною домішкою розраховується за формулою: $I_i = (q_i / \text{ГДКсер.-доб.}) \cdot C_i$, де i - домішка, q_i - середньорічна концентрація домішки, ГДКсер.-доб – середньодобова гранично допустима концентрація, C_i – константа, що враховує ступінь небезпечності речовини і приймає значення 1,7; 1,3; 1,0 та 0,9 для речовин 1; 2; 3 та 4 класів небезпеки, що дозволяє порівняти ступінь шкідливості речовини із шкідливістю діоксиду сірки. Таким чином, наскільки вищий індекс забруднення атмосферного повітря

окремо взятою забруднюючою речовиною, тим більший негативний вплив на довкілля вона справляє.

Біологічне та ландшафтне різноманіття

Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування національної екологічної мережі займається протягом багатьох років і державні і не державні організації краю. Головною метою створення екомережі області є формування територіально єдиної системи, побудованої відповідно до забезпечення можливості природних шляхів міграції та поширення видів рослин і тварин, яка б забезпечувала збереження природних екосистем, видів рослинного і тваринного світу та їх популяцій. Згідно даних Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області площа екомережі становить 984,5 тис. га, або 77,2% від загальної площі області.

Вплив забруднюючих речовин на здоров'я людини та біорізноманіття Державний санітарно-епідеміологічний нагляд у сфері охорони атмосферного повітря здійснюється згідно Законів України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про охорону атмосферного повітря", "Про охорону навколишнього природного середовища", "Державних санітарних правил охорони атмосферного повітря населених місць" ДСП -201-97. Так, протягом 2017 року на маршрутних постах спостереження в містах та населених пунктах Закарпатської області відібрано 1665 проб атмосферного повітря для проведення лабораторних досліджень, із них 319 проб відібрано в 28 сільських населених пунктах. За результатами досліджень у 31 пробі виявлено перевищення ГДК забруднюючих речовин. Відсоток проб атмосферного повітря, які містять забруднюючі речовини з перевищенням ГДК становили у містах –2,2% (в 2016-1,9%), в сільських населених пунктах – 0,3% (в 2016 р. - перевищень ГДК не було виявлено). Перевищення ГДК в атмосферному повітрі виявлені по 4 інгредієнтам (з числа досліджених проб - по кожному окремому інгредієнту), в т.ч. по пилу в 3,6%, діоксиду азоту в 1,1 % проб, оксиду вуглецю в 4,3%, формальдегіду в 1,4%. В області основним джерелом викидів шкідливих речовин в атмосферу є автотранспорт, промислові підприємства, котельні на твердому паливі, щебзаводи та асфальтобетонні заводи. Протягом останніх років значно виросла кількість автомобільного транспорту, автозаправних станцій, які є джерелами забруднення атмосферного повітря. Для зниження у повітрі житлової зони концентрації токсичних речовин відпрацьованих газів автотранспорту, та з метою розвантаження автошляхів міст проведено наступні роботи: 1. м. Ужгород - для зменшення транспортного навантаження закрито рух транспорту на пл.

Ш.Петефі проведені ремонти дорожнього покриття вулиць. 2. Проблемними питаннями по оздоровленню повітря міст Мукачево, Ужгорода, Хуста залишаються встановлення очисного устаткування на підприємствах, які здійснюють викиди в атмосферу забруднюючі речовини. В м. Мукачево і Ужгород поливались вулиці в спекотні періоди літнього сезону. 3. В Мукачівському, Ужгородському і Виноградівському районах відмічається зменшення кількості шкідливих викидів в атмосферне повітря із-за зменшення інтенсивності роботи промислових підприємств.

Також існує загроза та вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічне та ландшафтне різноманіття. Внаслідок впливу антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біологічного та ландшафтного різноманіття відбувається зменшення цілісності природного середовища тобто фрагментація ландшафтів (місць існування тваринного та рослинного світу). В наслідок фрагментації зменшується чисельність а в подальшому відбувається відмирання представників тваринного та рослинного світу.

Детальний план не передбачає зміну функціонального використання низки територій/ділянок перспективного будівництва і відповідно не передбачається вплив на стан навколишнього середовища міста. До них відносяться наступні проектні рішення:

- На підставі проекту щодо будівництва та обслуговування багатоквартирних житлових будинків в місті Ужгород вул. Швабська, вул. Жемайте, вул. Пархоменко, вул. Перемоги, проспект Свободи для розміщення та експлуатації запроектованих будівель,

- забезпечується створення територіальних умов для реалізації прав міською радою з питань самоврядування стосовно земельних відносин.

- раціональне використання земель в перспективі, у відповідності до Земельного кодексу України, містобудівного законодавства, державних будівельних та санітарних норм.

- необхідність розміщення запроектованої житлової забудови на існуючій території пояснюється тим, що історично сформована існуюча територія дає можливість без перешкод і значних перетворень та перепланувань продовжити і завершити забудову в межах існуючої житлової зони міста,

- створити неповторний об'ємно просторовий ландшафт,

- розмістити повноцінну інфраструктуру для обслуговування вказаних об'єктів, тощо.

- розширення в процесі реконструкцій вбудованих у житлові багатоквартирні будинки, приміщень громадської забудови.

- значна потреба у розвитку даної території полягає в тому, що запроектовані багатоквартирні житлові будинки гармонійно вписуються в сформований квартал забудови з дотриманням всіх містобудівних вимог та розривів враховуючи існуючу інженерну інфраструктуру та забудову.

При існуючій містобудівній ситуації та наявній інфраструктурі міста практично можливо вирішити питання

- розміщення об'єктів, влаштування благоустрою під'їзної дороги
- пішохідних проходів,
- озеленення проектною територією.
- розміщення декоративних огорож,
- розміщення дитячих майданчиків,
- зон відпочинку,
- майданчиків для зберігання контейнерів для побутових відходів,
- автостоянок,
- благоустрій існуючої дороги загального користування для забезпечення об'єктів повноцінним функціонуванням.

Таким чином, здійснення комплексу організаційних, правових, екологічних, соціально-економічних заходів, забезпечить:

- найбільш раціональне та ефективне використання території населеного пункту;
- покращення інфраструктури та організації території;
- стабільний контроль за виконанням санітарних норм та вимог законодавства по охороні земель;
- оперативне прийняття оптимальних рішень по наданню земельних ділянок у власність та користування;
- запровадити ринкові механізми щодо використання та охорони земель, з метою збільшення надходжень у місцевий бюджет для подальшого соціально – економічного розвитку міста;

- більшу соціальну захищеність територіальної громади, підтвердження її права на власну територію.

Розділ 4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні проблеми для навколишнього середовища та охорони здоров'я населення, надані характеристики даних впливів, проаналізовані їх територіальні аспекти. В рамках даної роботи були визначені ключові екологічні цілі та завдання, їх відношення до містобудівної документації, та визначені можливості їх врахування при розробленні проектних рішень проекту Оновлення генерального плану. На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень, прийнятих у проекті детального плану були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

На держаному рівні визначені певні установи які проводять систему спостережень за станом довкілля в *Закарпатській області*

№ з/п	Суб'єкти моніторингу довкілля	Кількість точок спостережень, од.								
		атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морській воді	підземні води	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	грунти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

1	Державна екологічна інспекція у Закарпатській області	-	-	12	-	-	-	-	-	-
2	Басейнове управління водних ресурсів ріки Тиса	-	-	32	-	-	-	-	-	-
3	Головне управління Держспоживслужб и України у Закарпатській області	46	-	63	-	-	-	95	-	338
4	Закарпатський обласний державний проектно-технологічний центр охорони родючості ґрунтів і якості продукції	-	-	-	-	-	-	-	-	24
5	Закарпатський обласний центр з гідрометеорології	10	-	-	-	-	-	-	-	-

Заповідні території

В Українських Карпатах, які займають значну частину області, збережені найбільші в Європі ділянки пралісів. До найбільших та найцікавіших об'єктів природно-заповідного фонду України належить Карпатський біосферний заповідник, створений постановою уряду України в 1968 році. Екосистеми заповідника віднесені до найцінніших на нашій планеті і з 1993 року входять до міжнародної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Загальна площа заповідника становить 53 630 га, налічує 6 відокремлених масивів: Чорногірський (найвища вершина г. Говерла), Мармароський (г. Піп Іван — 1940 м н. р. м.), Свидовецький (г. Близниці та Драгобрат), Кузійський, Угольсько-

Широколужанський (найбільший осередок букових пралісіву Європі), «Долина нарцисів». Карпатський біосферний заповідник є одним з найбільших наукових та еколого-освітніх центрів Карпатського регіону. За визначні здобутки в збереженні природної, культурної та історичної спадщини Рада Європи вперше в Україні нагородила Карпатський біосферний заповідник Європейським дипломом.

Ужанський національний природний парк створений Указом Президента України від 27 вересня 1999 року № 1230/99. Парк розташований у північно-західній частині області і є невід'ємною складовою частиною єдиного у світі тристороннього польсько-словацько-українського Міжнародного Заповідника «Східні Карпати», що підтверджено сертифікатом МАБ ЮНЕСКО. На території парку росте понад 200 видів цінних лікарських рослин, 40 з яких включено до Червоної Книги України.

Національний природний парк «Синевир» створено 1989 року у верхів'ях річки Тереблї. Тут на площі 40,4 тис. га збереглися праліси і високогірні луки, де охороняються близько 100 видів рідкісних та зникаючих рослин. У парку охороняються благородний олень, бурий ведмідь, рись, глухар, форель, плямиста саламандра.

Станом на 01.01.2011 р. в Закарпатській області взято на облік 454 об'єкти природно-заповідного фонду загальною площею 171420,272 га, з них загальнодержавного значення — 34 об'єкти загальною площею 155609,51 га, місцевого значення — 416 об'єктів загальною площею 15810,762 га. Відсоток фактичної площі територій та об'єктів природно-заповідного фонду до загальної площі області становить 13,4 %.

Розподіл територій та об'єктів ПЗФ в Закарпатській області за їхнім значенням, категоріями та типами станом на 01.01.2011 р.

- 1. Біосферні заповідники (1 шт. на площі 58035,8га)
- 2. Національні природні парки (3 шт. на площі 87964,3 га)
- 3. Регіональні ландшафтні парки (2 шт. на площі 10330,66 га і 4631,2918 га)
- 4. Заказники (64 шт. на площі 13255,5 га)
- 5. Пам'ятки природи (338 шт. на площі 659,67 га)
- 6. Заповідні урочища (9 шт. на площі 881,3 га)
- 7. Ботанічні сади (1 шт. на площі 86,41 га)
- 8. Дендрологічні парки (4 шт. на площі 37,9 га)
- 9. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва (33 шт. на площі 168,732 га)

З метою збереження біологічного та ландшафтного різноманіття на протязі 2017 року службою Державної охорони Карпатського біосферного

заповідника проведено 183 рейди, а також 12 спільних рейдів з працівниками Тячівського 53 відділу поліції, Державної екологічної інспекції у Закарпатській області та Закарпаттярибоохорони. Службою держохорони проведено ремонт 22 інформаційних та охоронних знаків, 11 протипожежних аншлаків. За звітний період проведено ремонт 23 км доріг протипожежного призначення. Підготовлено та надруковано 16 статей на природоохоронну тематику у газетах "Зоря Рахівщини", "Дружба", "Вісник КБЗ", "Голос України", "Новини Закарпаття", дано 11 інтерв'ю для телевізійних каналів: "1+1" (ТСН), Тиса 1, М студію, ІНТЕР, 2 інтерв'ю для газети "Експрес", 32 статті в інтернет виданнях. Проведено 2094 бесіди з туристами та відвідувачами заповідника, 71 виступів - на сесіях сільських, селищних рад та Рахівської, Хустської міських рад, які розташовані в зоні діяльності заповідника та в еколого-освітніх центрах. Також прочитано 14 лекцій у підшефних школах Рахівського, Хустського та Тячівського районів. Національним природним парком "Зачарований край" розробляються щорічні плани діяльності з проведення наукових, природоохоронних, лісогосподарських та лісовідновних заходів. Проводиться закладання моніторингових ділянок (постійних та тимчасових пробних площ) для дослідження стану, динаміки змін природної флори та ландшафтів та антропогенного впливу.

Ужанським національним природним парком поповнено списки раритетних таксонів біорозмаїття. У виявлених локалітетах раритетних видів рослин та тварин, рідкісних середовищах ведуться моніторингові та популяційні дослідження з метою розроблення природоохоронних заходів та рекомендацій. У 2017 р. на території парку виконувалась науково-дослідна договірна тема "Дослідження рудеральної рослинності Ужанського національного природного парку". Виконавцем теми науковцем Ужгородського національного університету проведено ряд робіт передбачених програмою досліджень, а саме: проведено обстеження території парку на ділянках, що найчастіше слугують оселищем для рудеральної рослинності, на предмет виявлення рудеральних фітоценозів; здійснено геоботанічні описи та їх синтаксономічний аналіз за флористичною класифікацією; складено продромус та характеристику фітоценотичної приуроченості синтаксонів рудеральної рослинності Ужанського національного природного парку; виявлені угруповання, що становлять небезпеку для природного процесу ценогенезу рослинного покриву парку та вказані їх локалітети.

В межах діяльності детального плану не передбачається вплив на території із природоохоронним статусом

Розділ 5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

В ході оцінка відповідності проекту оновленого детального плану цілям програм державного та місцевого рівня, галузевих програм розбіжності не виявлено. Проект оновленого детального плану повністю відповідає зобов'язанням у сфері охорони довкілля, встановлених на міжнародному рівні та передбачені всі шляхи їх врахування.

Відповідними органами вчасно та послідовно проводиться природоохоронна та розяснювальна діяльність. Впродовж 2017 року проведено 320 перевірок за додержанням вимог природоохоронного законодавства в частині охорони атмосферного повітря. Складено 26 протоколів, притягнуто до адмінвідповідальності 26 осіб на суму штрафів 3,536 тис. грн., стягнуто в повному обсязі. Заходи спрямовані на запобігання забрудненню атмосферного повітря в основному проводяться за рахунок коштів самого підприємства. З метою встановлення оптимальних режимів горіння палива та дотримання екологічних нормативів щодо змісту забруднюючих речовин в димових газах на більшості підприємствах області у 2017 році проведена еколого-теплотехнічна наладка на паливовикористовуючому обладнанні.

Проводяться заходи щодо покращення стану водних об'єктів. На виконання вимог Закону України від 24 травня 2012 року №4836-VI "Про затвердження Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року" розпорядженням голови Закарпатської обласної державної адміністрації від 07.03.2017 року № 107 "Про завдання щодо виконання у 2017 році заходів регіональної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Тиса у Закарпатській області на 2013- 2021 роки" було передбачено виконання

протягом 2017 року заходів для створення безпечних умов життєдіяльності населення області, захисту населених пунктів, виробничих об'єктів від шкідливої дії вод, екологічного оздоровлення водних об'єктів та території на суму – 37,6 млн. грн. за рахунок коштів місцевих бюджетів. Станом на 01.01.2018 року в рамках виконання завдань, передбачених вищевказаним розпорядженням, здійснено виконання робіт на суму 33,4 млн. грн. Роботи виконувались за такими напрямками: 1. Регулювання та відновлення русел малих річок та потічків: відрегульовано та відновлено русел малих річок та потічків протяжністю 12,4 км на суму 5,5 млн.грн. 2. Зведення берегоукріплень та протиерозійні заходи: виконано протиерозійних заходів та захист від підтоплення протяжністю 5,1 км вартістю 10,4 млн. грн. 48 3. Розчищення водовідвідних каналів на внутрігосподарських мережах та реконструкція інженерної інфраструктури: розчищено каналів внутрішньогосподарських меліоративних систем довжиною 16,9 км на суму 2,1 млн.грн. 4. Будівництво та реконструкція групових водопроводів, очисних споруд, магістральних водоводів: реконструйовано групових водопроводів довжиною 4,8 км загальною вартістю 15,4 млн. грн. З метою вирішення екологічних проблем, забезпечення збалансованого економічного і соціального розвитку території, ефективного використання природних ресурсів області в 2017 році реалізовувалась Програма охорони навколишнього природного середовища Закарпатської області на 2016 -2018 роки. Фінансування природоохоронних заходів проводилось за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища обласного бюджету.

Також дієві заходи щодо збереження біологічного та ландшафтного різноманіття впроваджуються в екологічній політиці краю. Найбільш дієвим заходом збереження біологічного та ландшафтного різноманіття є створення нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду. З метою охорони особливо цінних букових пралісів та старовікових лісів, які є середовищем існування раритетного біорізноманіття Закарпаття рішенням Закарпатської обласної ради від 21.12.2017 №1040 "Про оголошення об'єктів природно-заповідного фонду" створено три об'єкти природно-заповідного фонду: заповідне урочище "Березниківські праліси" на площі 385,5 га та "Боржавські 52 праліси" на площі 853,5 га, без вилучення площ від землекористувача – державного підприємства "Свалявське лісове господарство" і заповідне урочище "Усть-Чорнянські праліси" на площі 425,8 га, без вилучення площі від землекористувача – державного підприємства "Мокрянське лісомисливське господарство". Раритетну флору зазначених

заповідних урочищ складають: тур'я язик, евриніхій смугастий, конвалія травнева, живокіст серцевидний, тимофійка альпійська, підбіл альпійський, мар'яник Гербера, радіола рожева. Серед рідкісних видів занесених до Червоної книги України: ведмідь бурий, кіт лісовий, борсук, рись, видра. Цінні види риб: харіус, форель райдужна та струмкова. Зазначені заповідні урочища мають важливе значення як науковий полігон для вивчення механізмів сталого існування природних букових лісів, а також моніторингу та розробки дієвих заходів щодо збереження рідкісних видів рослин та тварин Карпатських пралісів. В рамках проекту "Збереження карпатських пралісів", який впроваджує Українське товариство охорони птахів за участі Франкфуртського зоологічного товариства (Німеччина) здійснюються заходи з розширення національних природних парків "Зачарований край", "Синевир" та Ужанський. Розширення парків відбувається за рахунок особливо цінних для збереження лісових території державного лісового фонду Обласного управління лісового та мисливського господарствам площею 23 098,3 га в межах Міжгірського, Іршавського та Великоберезнянського районів області.

Закарпатська обласна державна адміністрація схвалила розширення території національних природних парків та відповідні матеріали надіслала Міністру екології та природних ресурсів України для підготовки проекту Указу Президента України. Наразі облдержадміністрацією погоджено проекти Указів Президента України про зміну меж території національних природних парків: - зміна меж території Національного природного парку "Синевир" шляхом розширення його території на 377,8 га за рахунок земель державного підприємства "Міжгірське лісове господарство", що надаються парку у постійне користування. - зміна меж території Національного природного парку "Зачарований край" шляхом розширення його території на 4350,4 га за рахунок земель державного підприємства "Довжанське лісомисливське господарство", що надаються парку у постійне користування. - зміна меж території Ужанського національного природного парку шляхом надання в постійне користування парку 6988 га земель державного підприємства "Великоберезнянське лісове господарство". Із земель, що відповідно до Указу Президента від 27.09.1999 №1230 входять до складу парку і знаходяться у постійному користуванні державного підприємства "Великоберезнянське лісове господарство" погоджено надання у постійне користування парку 11382,1 га земель із вилученням від землекористувача. Наступні кроки – Укази Президента, у разі підписання яких площа природнозаповідного фонду збільшиться на 11716,1 га, а показник

заповідності на території області зросте на 0,92% та становитиме в області 15,07%.

Розділ 6. Опис наслідків реалізації проектних рішень документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, у тому числі кумулятивних, синергічних, позитивних і негативних наслідків

У цьому розділі представлено результати оцінки проекту документу державного планування з урахуванням рішень містобудівного розвитку, прийнятих у відповідних розділах вищезазначеної документації. Оцінка враховує екологічні цілі, пов'язані з розвитком на місцевому рівні, з метою забезпечення ефективного та сталого соціально-економічного розвитку міста та поліпшення якості життя населення. В більшій мірі оцінка зосереджується на потенційних екологічних негараздах або наслідках, пов'язаних із запропонованими змінами (чи переоцінкою раніше зазначених змін) функціонального використання територій та основних проектних рішеннях, передбачених містобудівної документацією. За результатами оцінки пропонуються заходи, спрямовані на пом'якшення потенційних негативних наслідків, які дозволять більш раціонально використовувати територію міста з меншим антропогенним навантаженням на природні ресурси існуюче міське середовище. На основі оцінки окремих заходів проекту було проведено аналіз потенційних кумулятивних та синергічних впливів та ризиків, визначені можливі альтернативні рішення та заходи для пом'якшення та попередження виявлених негативних екологічних наслідків реалізації проекту документу державного планування. Серед ключових наслідків проекту документу державного планування доцільно виділити:

- Атмосферне повітря: очікується ймовірне підвищення інтенсивності руху на магістральних вулицях міста. Але по мірі реалізації рішень з реконструкції та будівництва вуличної мережі міста, в тому числі магістральних вулиць, що виконуватимуть роль дублюючих зв'язків та об'їзних доріг, очікується більш рівномірне розподілення транспортних потоків по всій території міста та зменшення інтенсивності транспортного руху в центральній частині міста.

- Водний басейн: Розбудова системи дощової каналізації забезпечить відведення поверхневого стоку з території існуючої житлово-громадської забудови та ділянок намічених до містобудівного освоєння. Будівництво

локальних очисних споруд дощової каналізації у місцях випуску дозволить запобігти забрудненню поверхневих водотоків.

- Ґрунти: Виконання повного комплексу заходів з інженерної підготовки території на ділянках містобудівного освоєння, ліквідувати порушені території, стихійні смітники, що в цілому матиме позитивний вплив на формування міського середовища та покращення санітарно-гігієнічних умов території.

- Біорізноманіття: створення ландшафтних зон, резервування територій для створення нових об'єктів природнозаповідного фонду матиме позитивний вплив на збереження біорізноманіття.

- Здоров'я: створення додаткових зелених насаджень загального користування (парки, сквери), розширення мережі рекреаційних установ та створення зон короткочасного відпочинку, спортивних зон позитивно вплине на загальні умови життя та сприятиме зменшенню ризиків для здоров'я населення.

Вплив на атмосферне повітря. В результаті реалізації будівництва передбачається незначне збільшення викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин, переважно за рахунок опалення.

Вплив на водні ресурси. Реалізація проекту передбачає несуттєвий вплив на водні ресурси. Передбачено виконання заходів у сфері водовідведення, що дає змогу не збільшувати обсяг скидів у поверхневі води забруднених вод.

Відходи. Планова діяльність передбачає облаштування спеціальних майданчиків, з яких здійснюватиметься вивезення побутових відходів спеціалізованими підприємствами.

Вплив на культурну спадщину. Планова діяльність не може нанести шкоди існуючим об'єктам культурно-історичної спадщини.

Вплив на населення та інфраструктуру. Реалізація проекту становить позитивний вплив на загальну інфраструктуру, дає поштовх розбудові дорожньо-транспортних комунікацій. Водночас до появи нових ризиків для здоров'я населення прилеглих територій запланований об'єкт не призведе.

Екологічне управління, моніторинг. При впровадженні планової діяльності не передбачено послаблення існуючих механізмів (правових, технічних та економічних) контролю в усьому спектрі екологічної безпеки.

Діяльність органів, контролюючих стан атмосферного повітря, ґрунтових вод, викидів забруднюючих речовин – обмежена не буде.

Кумулятивний вплив.

Кумулятивний (сумарний протягом тривалого часу) вплив на екологічний стан регіону та здоров'я населення від реалізації планового проекту є незначним. Задля зменшення ймовірності таких змін заплановано озеленення зони реалізації проекту на кінцевій стадії реконструкції.

Розділ 7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Під час реалізації проекту найбільш вразливий компонент навколишнього середовища – атмосферне повітря. Вплив зумовлений переважно роботою будівельної техніки. Перед початком робіт буде здійснено розрахунок таких викидів в атмосферне повітря та прогнозований об'єм будівельних та побутових відходів.

Пропонуються наступні заходи:

- 1) ретельний підбір та інструктаж персоналу будівельних робіт та подальшої експлуатації об'єкту.
- 2) максимальне використання ресурсозберігаючих заходів – в технологіях будівництва, використанні енергозберігаючих матеріалів, встановленні сучасних систем опалення з високим коефіцієнтом корисної дії.
- 4) повна реалізація запланованих заходів з функціонування зонувannya території реалізації проекту, озеленення, облаштування санітарно-захисних зон.

На основі аналізів, представлених у попередніх розділах, та з метою сприяння досягненню цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що випливають з реалізації містобудівної документації. Термін "пом'якшення" відноситься до усунення, зменшення, запобігання або контролю негативних впливів на навколишнє середовище, які можуть виникнути внаслідок впровадження містобудівної документації. Запропоновані заходи складаються з тих, що були визначені в процесі розроблення проекту містобудівної документації і

рекомендацій що виникли в результаті виконання СЕО. Реалізація проекту детального плану не потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення системами інженерної інфраструктури міста, розвитку транспортної інфраструктури, заходи із інженерної підготовки та захисту території, розвитку промислово-виробничої сфери, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному життєвого середовища міста. Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту можна виділити:

- заходи, що забезпечують зменшення або ліквідацію санітарно-захисних зон (зміна функціонального використання ділянки з виробничого на поліфункціональне використання без збереження пріоритету існуючої функції);

- створення нових об'їзних маршрутів по вулицям з метою раціональної організації руху транспорту; подальший розвиток вулично-дорожньої мережі – оновлення та реконструкція доріг з сучасними технічними параметрами; будівництво транспортних розв'язок;

- розвиток сучасної системи теплогазопостачання на проектній ділянці;

- проведення реконструкції існуючих джерел газозабезпечення, із застосуванням прогресивних технологій; впровадження теплових установок сучасного типу з використанням природних джерел енергії в тому числі в установках приватного сектору та дотримання правил експлуатації та технічного утримання існуючих централізованих систем теплопостачання громадських установ на даній ділянці;

- розвиток систем водопостачання з метою повного забезпечення населення системою цілодобового централізованого водопостачання для забезпечення необхідною кількістю води та якістю, щоб відповідало санітарним нормам; повне забезпечення населення та підприємств різних галузей економіки до систем централізованого водовідведення. Зазначені заходи сприятимуть запобіганню забрудненню підземних та поверхневих водних ресурсів;

- розвиток системи відведення поверхневого стоку з проекрованої ділянки та з усієї території міста; будівництво очисних споруд зливової каналізації в існуючих та проектних місцях випуску стічних вод, що

дозволить зменшити забруднення води, покращити санітарно-гігієнічні умови території;

- виконання комплексу заходів з інженерної підготовки та захисту території від несприятливих природних процесів, як на ділянках існуючої забудови, так і на ділянках перспективного містобудівного освоєння;

- розвиток інфраструктури управління відходами (розроблення спеціалізованої схеми санітарного очищення міста та інші заходи);

- впорядкування та розвиток інфраструктури транспорту з метою зменшення викидів від транспортних засобів у певних проблемних зонах вулично-дорожньої мережі, з перерозподілом транзитного руху, що сприятиме зменшенню кількості ДТП. Необхідно передбачити створення паркінгів для автотранспорту, особливо поблизу громадських будівель, а також біля центральної частини міста;

- розвиток зелених зон, включаючи створення зелених насаджень спецпризначення; встановлення прибережних захисних смуг водойм та їх упорядкування. Значна частка зелених зон буде призначена для пішохідних та велосипедних доріжок, дитячих та спортивних майданчиків, що сприятиме покращенню якості міського середовища, включаючи вплив здоров'я населення. Виконання заходів передбачених містобудівною документацією матиме позитивний вплив на всі складові навколишнього середовища, включаючи здоров'я населення, поліпшення загального екологічного та естетичного стану міста. Також пропонується низка заходів адміністративного характеру, які не можуть бути включені в рамки документу державного планування (проекту оновленого генерального плану), але сприятимуть його впровадженню.

Для забезпечення ефективної роботи органів місцевого самоврядування можна досягти шляхом мобілізації місцевого бюджету, місцевого екологічного фонду, участі бізнесу, залучення коштів з державного екологічного фонду, інвестицій державних та міжнародних фінансових установ, коштів благодійних міжнародних фондів з охорони довкілля. Беручи до уваги те, що діяльність у сфері меліорації земель регулюється Земельним кодексом України, Водним кодексом України, Кодексом України про надра, Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Законом України «Про меліорацію земель», іншими нормативно-правовими актами, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; реалізація проекту документу

державного планування в частині проектних пропозицій щодо освоєння територій.

Розділ 8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)

Альтернативи іншого характеру відсутні з огляду на необхідність провадження даної планованої діяльності. Вибір майданчика будівництва проведено з урахуванням варіантів можливого розміщення, та техніко-економічних обґрунтувань з урахуванням найбільш економічного використання земель, а також соціально-економічного розвитку.

Враховуючи нагальність потреби такого роду об'єктів та існуючі умови, альтернативи провадженню планової діяльності не існує. Географічне розташування земельної ділянки та особливості існуючої інфраструктури роблять будівництво об'єктів іншого призначення нераціональним.

У разі не затвердження детального плану території та відповідно – відмови від реалізації будівництва об'єкту, ускладниться вирішення проблеми забезпечення вирішення проблемних питань громадян міста.

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації є її відповідність державним будівельним нормам, санітарним нормам і правилам України, законодавству у сфері охорони навколишнього природного середовища.

В рамках стратегічної екологічної оцінки оцінено потенційні зміни в антропогенних й природних екосистемах; проведено ретельний аналіз природних умов включно з вивченням ландшафту, рельєфу, рослинності, родючих ґрунтів; проаналізовано гідрогеологічні аспекти даної території. Проведено також консультації з громадськістю щодо питань екологічного стану і перспектив його покращення.

Розділ 9. Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Організація моніторингу детального плану території для розміщення будівництва, експлуатації та обслуговування будівель споруд об'єктів

енергогенеруючих підприємств, установ та організацій в м. Ужгород, Закарпатської області рекомендується шляхом здійснення ряду заходів.

Основним методом моніторингу наслідків виконання планових робіт є порівняння існуючого стану всіх елементів навколишнього середовища з зафіксованими показниками минулих років, на підставі державного статистичного спостереження. У випадку виявлення перевищення минулорічних показників, буде проведено аналіз ситуації для визначення існування зв'язку такого погіршення з реалізацією планових робіт.

Відповідні органи держнагляду здійснюватимуть контроль шляхом проведення планових та позапланових перевірок із залученням інших зацікавлених сторін.

Крім цього планується залучення санітарно-епідеміологічних та медичних служб в штатному режимі для контролю рівня захворюваності населення та визначення зв'язку цього рівня з функціонуванням об'єкту планових робіт.

Розділ 10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Враховуючи розташування об'єкту планових робіт в близькості до державних кордонів, а також неподалік від річки Уж, яка згодом перетинає кордон, при плануванні вивчено ймовірні транскордонні наслідки для довкілля.

Дослідники дійшли наступного висновку: як зазначено вище, при виконанні всіх належних умов будівництва та подальшої експлуатації об'єкту, в першу чергу – виконання заходів у сфері централізованого водовідведення, негативний вплив на екологічну ситуацію відсутній. Відтак відсутній і транскордонний вплив.

При цьому важливу роль буде відігравати організація вивезення побутових відходів з території об'єкту після здачі в експлуатацію, а також рівень громадської та екологічної свідомості місцевих мешканців. Проте відсутні механізми значного впливу на цей фактор з боку замовника планових робіт.

Розділ 11. Резюме нетехнічного характеру інформації

Розроблення стратегічної екологічної оцінки передбачає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності

на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання та пом'якшення екологічних наслідків в процесі ведення проекту детального плану.

Під час реалізації детального плану території, на всіх етапах та при розробці робочого проекту, роботи будуть вестись з дотриманням норм та правил охорони навколишнього природного середовища. З, невідкладною, вимогою екологічної безпеки, в тому числі вимоги Закону України «Про охорону земель»; Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закону України «Про охорону атмосферного повітря» тощо.

В результаті вивчення факторів ризику потенційному негативному впливу реалізації планових робіт можемо зробити висновок – під час виконання робіт, а також після їхнього завершення, здачі об'єкту в експлуатацію та його обслуговування, вплив на екологічний стан є незначним, при виконанні накладених умов будівництва та благоустрою території.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

При розробці стратегічної екологічної оцінки генерального плану селища використані такі матеріали:

Земельний кодекс України від 18.12.92 р., № 561-ХІІ (із змінами і доповненнями); Закон України «Про Генеральну схему планування території України» від 7.02.02.

р., № 3059-ІІІ;

Закон України «Про державне прогнозування та розробку програм економічного та соціального розвитку України» від 23.03.2000 р. № 1602;

Закон України «Про Концепцію сталого розвитку населених пунктів» від 28.12.1998 р. № 2349;

Закон України «Про охорону навколишнього середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ;

Закон України «Про оцінку впливу на навколишнє середовище»; Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку »;

ДСП № 173-96 Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів;

ДСП 201-97 Державні санітарні правила охорони атмосферного повітря на селених пунктів

ДСанПіН 2.2.2.028-99 Гігієнічні вимоги щодо облаштування і утримання кладовищ в населених пунктах України;

<http://carpathians.eu/?id=518>

<https://uk.wikipedia.org>

<http://imsu-zakarpatja.com/uzhgorod.html?start=6>

<http://nu-rda.gov.ua/novunu/info/746.pdf>

Гомонай В.І., Богоста А.С., Лобко В.Ю., Тацькар А.Р. Актуальні аспекти стану навколишнього середовища на Закарпатті

<https://zaholovok.com.ua/sortuvannya-smittya-yak-uzhgorod-vchitsya-povodititsya-z-vidkhodami-po-jevropeiski>

<https://zakarpatya.net.ua/News/190165-V-Uzhhorodi-vidbuvsia-kruhlyi-stil-shchodo-povodzhennia-z-tverdymy-pobutovymy-vidkhodamy-FOTO>

<http://zakarpatia.com/interactive/html/kniga.htm>

ЗАКОН УКРАЇНИ «Про стратегічну екологічну оцінку»

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ «Д О П О
В І Д Ь ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ за 2017 рік»